

PUDŁO (27) *sb n*

o jasne.

sg N pudło (7). ◇ G pudła (2). ◇ A pudło (7). ◇ L pudle (8). ◇ pl N pudła (1). ◇ [G pudeł.] ◇ A pudła (2) ◇ [I pudłami. ◇ du N (cum nm) pudle.]

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XIX w.

Pojemnik z lekkiego materiału, o twardych ścianach, służący do gromadzenia, przechowywania i przewożenia różnych rzeczy, skrzynka, puszka; także jego zawartość; pulla BartBydġ; capsă, cista Cn (27) : Myślz wiele lat w pudle była/ Gdzież się była vrodziła BierEz Ov; A chłop się w ten czas ocucił/ Bo go był w nos orzech łuczyl: Drugie ná ziemi pozbierał/ Wziąwłszy pudło precz sie wezbrał. BierEz Q3v, Ov, O2, Q3v; Pulla, pudło BartBydġ 126b; Stawiali też przy onych ogniskach pudła abo kobiele łuczane [ex subere facta sedilia] w ktorých kładli karmie z ciałem tworzone iakoby liry MiechGlab 90; Bo z iábłuzká możesz łobie kilká potrawek vczynić/ dobre wárzone/ dobre łmázone/ dobre pieczone/ [...] dobrze ie włufzyć y w pudle ná cały rok chowác RejZwierc 107v; Nie zażrzy łkoczek nic chromemu łzczudłá/ Ani bogáty vbogiemu pudłá. Nie zażrzy łtroyny źebrakowi płátow RejZwierc 224, 31, 31v; WerKaz 300; [czarna płachta na łoże, sztuka łwiece woskowy, dwie pudła drzewiane InwMieszcz 1565 nr 119].

pudło czego (2): BierEz Q3; Abowiem ząwždy kiedy iedno przyiechał/ pudło łliw iáko korzec Krákwłki/ [...] grochu w łtrączkách cztery mágierki/ ná káždy dzień ná czco to ząwždy ziadał. WerGość 242; [InwMieszcz 1568, 1569 nr 143, 1580 nr 230; Józef Namiath Żyd z Wenecji zapłacił dług wierzony od towaru, [...] to jest od skrzynki szmelcu złotniczego, półdwanaście sztuki muchajeru prostego [...], tuzin rękawic włoskich, dwie pudle stoczków białych HandelŻyd 67].

[pudło ad aliquid: Item pro 28 suberibus alias pudeł ad fructus [...] mrc. 1 gr. 12 RachBonera 1558 75.]

pudło z czym (1): Iáko [Elizeusz] oney niewiełcie Sáreptánłkiey ktora mu plácek vpiekłá/ będąc w wielkim głodzie/ [...] nie máiacz iedno iednę garłtkę máki á drugą oleiu/ iáko był ono pudło z mąką y onę bánię oleiu vbogácił/ że go nie mogłá przebrác przez włzytek czás głodu onego. RejZwierc 125.

[I pl w funkcji okolicznika miary: »pudłami [czego]« = dużo, w dużej ilości: Że y między brácią rodzoną rzadka iest zgodá/ między rodzicem á łynem [...]/ máło pokoiá/ máło zgody/ pełno łwarow/ pełno woyny/ pełno nienawiłci/ niełpráwiedliwołci/ pudłami pozwow/ potwornych zápiłow/ pełno Tyránłłtwá GilPos 28.]

W połączeniu szeregowym (1): Dla bab, łłuzbiłtych, zásię kolebki, kárety, Lokáie do dziecięciá, dla łkrzyn łkárzne wozy, A pod łkrzynki, łkrzyneczki, pudłá, pudełeczká, Biednym łłopom rozbiorą konie ná podwoy CiekPotr 30.

W porównaniach (10): A przedłię wefelłzy bywáią nam gołłcie/ Niźli tám w onym łuku kiedy wrzełzczą włzyłcy/ A drudzy márnne wyiá iáko w łefie wilcy. A koźi rog zá vchem iáko łwiniá wrzełzczý/ W bęben łłuką by w pudło áż węc we łłbie trzełzczý. RejWiz 67, 93, 153v; Bo nos/ gębá/ brzuch/ goleni/ włzytko łie to nádmie iáko pudłá/ á pothym łie puka ná Wiołnę iáko młoda wirzbiná. RejZwierc 62; Bo iest mowá przyrodzona tám tego narodu [tj. Niemcom]/ Iákbý głółne pudło łpułcił z wyłokiego włchodu. KlonŻal D3v. Cf Zwrot, Wyrażenie.

Przysłowie: Grzechy go prześláduią/ łumnienie go trwoży: Przed oczymá mu łtoi łtráfzliwy łád Boży. Zywie iák myłz ná pudle *KlonWor* 37.

Zwrot: »nadać gębę by pudło« (1): Koronę má ná głowie iáfno rołpaloná/ Nádał gębę by pudło/ ná piądź rozłzyrzoná. *RejWiz* 166.

Wyrażenie: »brzuch jako pudło« (4): *RejWiz* 15; *Oczyć/ nogi zápułły/ á brzuch iáko pudło* *RejZwierz* 122v [*idem WerGość*]; *RejZwierc* 59v; *WerGość* 243.

Synonimy: skrzynia, szkatuła.

AĆ